Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Eduskunnan työ- ja elinkeinojaostolle

Lausunto
24.10.2017

TEM 2064/00.01.02/2017

Viite **Eduskunnan työ- ja elinkeinojaoston asiantuntijakuulemispyyntö 29.09.2017**

Asia **HE 106/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018**

Teema **Työvoiman kohtaanto-ongelma**

Työvoiman kohtaanto-ongelma

Taustaa

Työelämä, työurat ja työn tekemisen tavat ovat uudenlaisessa ja mittavassa murroksessa, jolle ei näy loppua ja jonka vauhti näyttää kiihtyvän. Yksityisellä sektorilla syntyy ja kuolee ETLA:n arvion mukaan vuosittain yli 220 000 työpaikkaa ja Sitran työelämätutkimuksen mukaan vuosittain jopa 400 000 suomalaista vaihtaa työpaikkaa. Yhä useammassa ammatissa ja useilla toimialoilla koetaan pulaa ammattitaitoisesta työvoimasta. Samaan aikaan rakenteellinen ja pitkäaikaistyöttömyys säilyy korkeana ja maassamme on yli 300 000 aikuista vailla perusasteen jälkeistä toisen tai korkea-asteen tutkintoa. Työelämän osaamisvaatimukset muuttuvat, monipuolistuvat ja ovat yhä haasteellisempia täyttää. Työurat rakentuvat yhä useammin lyhyistä työjaksoista, palkkatyön ja yrittäjämäisen toiminnan erilaisista yhdistelmistä. Työllisenä pysyminen vaatii jatkuvaa osaamisen uusintamista sekä valmiutta ammatilliseen ja alueelliseen liikkuvuuteen. Toimeentulon ansaintatavat muuttuvat.

Työelämän, työn ja osaamisvaatimusten muutosten taustalla ovat megatrendit, kuten esimerkiksi globalisaatio, teknologinen murros (digitalisaatio, robotisaatio, tekoäly, jne.), ilmaston muutos, kaupungistuminen ja väestön ikääntyminen. Nämä suuret murrokset näkyvät käytännössä ihmisten ja yritysten arjessa positiivisina ja negatiivisina rakenteellisina muutoksina koko Suomen ja maan eri alueiden työmarkkinoilla, asuntomarkkinoilla ja väestökehityksessä. Kansantalouden päästessä mukaan kansainvälisen talouden kasvuvauhtiin korostuvat esim. osaavan työvoiman saatavuuteen liittyvät kohtaanto-ongelmat yhä useammalla toimialalla ja etenkin kasvukeskuksissa.

Murros heijastuu myös koulutusjärjestelmään kohdistuvina muutospaineina. Peruskoulu-, lukio- ja korkeakoulujärjestelmää on uudistettu jo usean vuoden ajan. Toisen asteen ammatillista koulutusta ja työvoimakoulutusta taas ollaan parhaillaan uudistamassa osana toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformia ja maakuntamalliin liittyvää kasvupalvelu-uudistusta. Kaikenlaisten ammatillisen osaamisen kehittämisen palvelujen kysynnän ennakoidaan kasvavan. Monipuolisten ja laadukkaiden ohjaus- ja tukipalvelujen tarve kasvaa merkittävästi.

Hallituksen tavoitteena on osaamiseen perustuva kasvu ja sitä kautta työllisyysasteen nosto sekä kansantalouden tasapainottaminen ja hyvinvointiyhteiskunnan toimintaedellytyksen turvaaminen. TEM lähtee kasvun agendan strategiassaan siitä, että osaavan työvoiman saatavuudella mahdollistetaan yritysten kasvu, kehittyminen ja kansainvälistyminen. Näin synnytetään uusia mahdollisuuksia työllistyä palkkatyössä sekä edellytyksiä uudelle yritystoiminnalle ja innovaatioille.

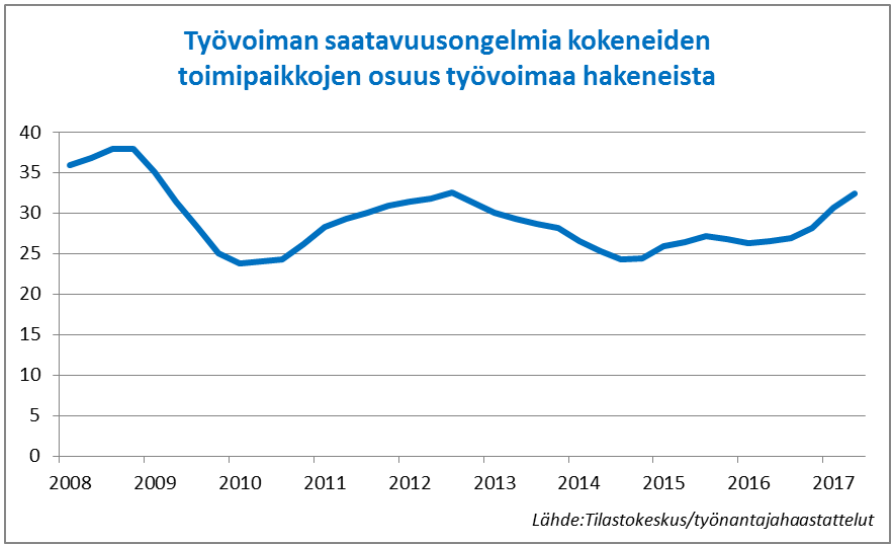
Tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan laaja-alaista yritys- ja henkilöasiakkaiden kasvupalvelujen kokonaisuutta. Toisaalta tämä merkitsee panostamista yritysten syntyä, uudistumista, kasvua, kansainvälistymistä ja innovaatioita sekä investointeja tukeviin toimiin. Tämän rinnalla on kuitenkin yhteen sovittaen panostettava myös toimiin, joilla tuetaan yksilöiden mahdollisuuksia ylläpitää ja kehittää osaamistaan vastaamaan muuttuvia vaatimuksia sekä edistetään työvoiman ammatillista ja alueellista liikkuvuutta. Kokonaisuutta on tuettava työmarkkinoiden toimivuutta edistävillä rakenteellisilla ja säädösten uudistuksilla.

Yhteiskunnalliset vaikutukset

Kun työvoiman kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa, ilmenee tämä mm. työnantajien kokemissa työvoiman saatavuusongelmissa ja työnhakijoiden vaikeudessa löytää työpaikkaa (=työttömyytenä).

Työnantajien kokemat työvoiman saatavuusongelmat

Viimeisimpien selvitysten mukaan noin kolmasosa työvoimaa hakeneista toimipaikoista on kokenut vaikeuksia löytää sopivaa henkilöä avoinna olleeseen työtehtävään.

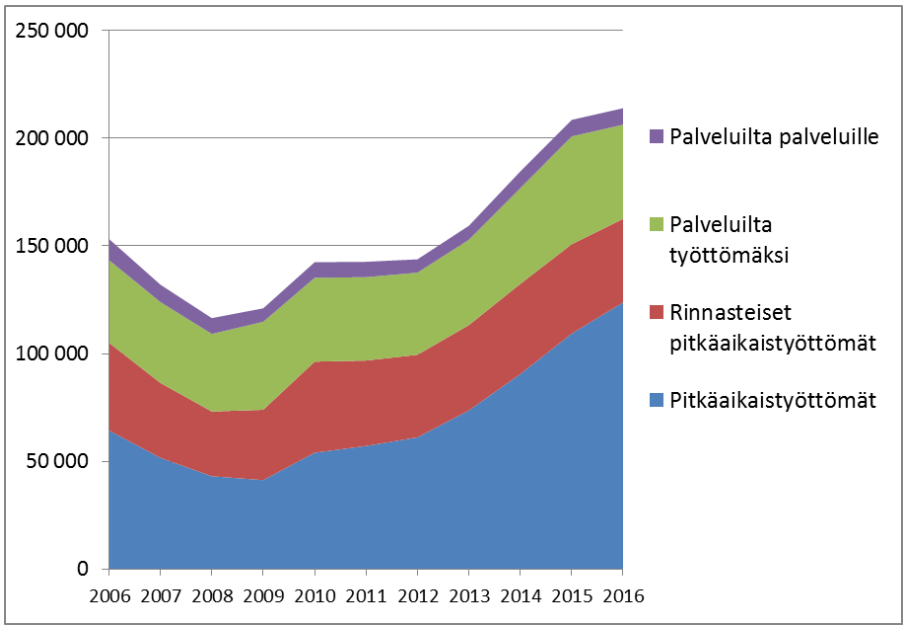
Työvoiman saatavuusongelmien tasoon vaikuttaa yleinen taloudellinen tilanne ja työvoiman kysynnän taso. Kun työnantajien saatavuusongelmia tarkastellaan pidemmällä aikavälillä, on havaittavissa, että ongelmat ovat trendinomaisesti yleistymässä. Viime vuosituhannen lopulla työvoiman saatavuusongelmia koki vain noin viidennes työvoimaa hakeneista toimipaikoista.

Työvoiman saatavuusongelmilla on negatiivisia vaikutuksia yritysten liiketoimintaan, julkisella sektorilla (kuten myös yksityisellä sektorilla) rekrytointiongelmat heikentävät palvelutuotantoa.
Yritysten kasvun tai kehittämisen esteenä on usein sopivan työvoiman saanti. Pk-yritysbarometrin mukaan noin 12 prosenttia pienistä ja keskisuurista yrityksistä kokee työvoiman saatavuuden nykyisin pahimmaksi kehittämisen esteeksi.

Työttömyys

Työnhakijoiden vaikeus työllistymisessä näkyy mm. rakennetyöttömyydessä. Rakennetyöttömillä työttömyys on pitkittynyttä, lähinnä vain työvoimapoliittiset aktiivipalvelut ovat voineet katkaista pitkään kestänyttä työttömyyttä.

Rakennetyöttömien määrä on ollut kasvussa vuodesta 2008 alkaen. Vuoden 2017 tilanne näyttä kuitenkin tältä osin paremmalta; rakennetyöttömien määrä on kääntynyt laskuun.

Työttömyydellä ja varsinkin pitkään jatkuneella työttömyydellä on vaikutuksia henkilöiden taloudelliseen tilanteeseen ja tätä kautta henkilöiden hyvinvointiin. Työttömyydellä on suoria kustannusvaikutuksia yhteiskunnalle. Näitä ovat mm. työttömyysturvamenot sekä työllistämistoimenpiteiden ja työvoimapalvelujen menot. Epäsuoria kustannuksia on lisäksi julkiseen talouteen (mm. verotulojen menetys ja sosiaali- ja terveyspalvelumenot). Lisäksi on muita epäsuora menoja yrityksille ja kotitalouksille (mm. potentiaalisen tuotannon tai kulutuksen menetys).

Kohtaannon tasapainoon saamisen haasteita

Työvoiman tarjonnan sovittaminen työvoiman kysyntää vastaavaksi on haasteellinen tehtävä. Työvoiman kysynnän taso ja rakenne muuttuu. Tämän vuoksi kysyntää tulee ennustaa. Mitä pidemmälle ajassa eteenpäin ennusteita tehdään, sitä haavoittuvampia ne ovat suhdanne- ja satunnaisille muutosasioille.

Työvoiman kysynnän ja tarjonnan yhteensovittaminen edellyttää myös työmarkkinoihin liittyvien virtojen seurantaa ja näiden virtojen ohjausta. Näitä virtoja ovat mm. seuraavat:

- koulutuksesta valmistuneiden virta
- virrat työvoiman ulkopuolelle (tilapäiset tai pysyvät työmarkkinoilta poistumiset)
- virrat työttömyyden ja työllisyyden välillä
- ammatillinen ja alueellinen liikkuvuus

Työmarkkinoilla tapahtuu myös koko ajan työvoiman käyttöön ja työn tekemiseen liittyviä ”rakenteellisia” muutoksia. Tämä vaikuttaa työnantajien vaatimuksiin työvoimaa kohtaan. Viittaako rekrytointiongelmien trendinomainen yleistyminen siihen, että työnantajien vaatimukset työvoimaa kohden muuttuneet tiukemmiksi? Työvoiman osalta ”rakenteellinen” muutos voi liittyä työn vastaanottamishalukkuuteen. Joidenkin ammattien osalta on havaittavissa, että työttömien halu vastaanottaa tämän ammatin työtä on muuttunut rajoittuneemmaksi.

Työnvälityksen kipupisteet ja kehittämishaasteet

Muutokset työttömien työnhakijoiden määrässä

Työttömiä työnhakijoita on TEM:n tilastojen mukaan ollut vuonna 2016 keskimäärin noin 349 000 (Tilastokeskuksen määritysten mukaan työttömiä oli vuonna 2016 keskimäärin noin 237 000). TEM:n määrityksen mukaisen työttömyyden kasvu taittui keväällä 2016 ja Tilastokeskuksen määrityksen mukainen työttömyyden kasvu taittui hieman aikaisemmin, vuoden 2016 alussa. Elokuussa 2017 TEM:n rekistereissä olevien työttömien määrä oli noin 54 000 pienempi kuin vuotta aikaisemmin elokuussa.

Työttömien määrien laskun ennustetaan jatkuvan lähiaikoina. TEM ennusti syksyllä 2016, että vuonna 2017 työttömien määrä alenisi tänä vuonna noin 337 000:n tasolle. (Tilastokeskuksen määrityksen mukaisen työttömien määrän ennustetaan olevan vuonna 2017 noin 234 000 tasolla)

Työnvälitystilastoissa on viime aikoina ollut työttömiä eniten seuraavissa ammateissa (suluissa työttömien määrät elokuussa 2017):

- henkilöllä ei ole ammattia (28 700)
- myyjä (13 300)
- henkilön ammatti ei ole tiedossa (11 500)
- yleissihteeri (9 000)
- lähihoitaja (7 600)
- toimisto-/ laitossiivooja (7 000)
- ravintola- tai suurtaloustyöntekijä (6 400)
- lastenhoitotyöntekijä (5 500)
- kuorma-auton / erikoisajoneuvon kuljettaja (6 500)
- rahdinkäsittelijä, varastotyöntekijä (4 500)

Työttömyyden kärkiammattien osalta viimeaikaiset muutokset ovat olleet vähäisiä. Suurin muutos on se, että rakennusalan ammatit, talonrakentaja ja kirvesmies, eivät enää ole listalla. Eniten työttömyyden vähenemistä onkin viime aikoina tapahtunut kirvesmiesten ja talonrakentajien ammateissa sekä ei ammattia olevien luokassa. (ks. taulukko 1)

Vaikka työttömyys on kokonaisuudessaan laskussa, on työttömyyden lisäystä vuoden aikana tapahtunut mm. luokittelemattomien toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijöiden ja eläintenhoitajien ammateissa.

Taulukko 1. Ammatit, joissa työttömien työnhakijoiden määrä on muuttunut vuoden aikana eniten

Työttömien työnhakijoiden trenditason muutos ammattialoittain elokuu 2016 - elokuu 2017			
Eniten työttömien määrän lisäystä	tasomuutos	Eniten työttömien määrän vähennystä	tasomuutos
Muut luokitt. toimisto- ja asiakaspalvelutyöntek.	87	Ei ammattia	-1 479
Eläintenhoitajat ja lemmikkieläinten trimmaajat	86	Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät	-1 407
Muut pääluokan 7 luokittelemattomat työntekijät	81	Talonrakentajat	-1 097
Peruskoulun alaluokkien opettajat	61	Yleissihteerit	-984
Sairaanhoitajat ym.	56	Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	-836
Puhelinpalveluneuvojat	52	Toimisto- ja laitossiivoojat ym.	-754
Ammatillisen koulutuksen opettajat	50	Myyjät	-689
Muut kieltenopettajat	46	Maatalous-, teollisuuskoneasentajat ja -korjaajat	-684
Kauppiaat (pienyrittäjät)	45	Rakennussähköasentajat	-656
Tieto-ja viestintätekniikan myynnin erityisasiant.	36	Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät	-637

Työpaikkojen täyttyminen ja työmarkkinoiden toimivuus

Vuoden 2017 alkupuoliskolla TE -toimistoissa oli kuukauden aikana noin 102 000 avointa työpaikkaa. (vuoden 2016 alkupuoliskolla noin 95 000). Työnvälitykseen ilmoitettujen työpaikkojen keskimääräinen avoinnaolon kesto on vuoden 2017 alkupuoliskolla ollut noin 34 vuorokautta. Tammikesäkuussa 2016 työnvälitykseen ilmoitettujen paikkojen avoinnaolon kesto oli noin 48 vuorokautta. Tavoitteena on edelleen lyhentää työpaikkojen avoinnaolon kestoa.

Työmarkkinoiden toimivuutta heikentää se, etteivät työpaikat ja työntekijät kohtaa maantieteellisesti. Lisäksi esiintyy paljon ammatillista kohtaamattomuutta. Työnantajat eivät aina koe saavansa tarpeisiinsa sopivaa työvoimaa. Positiivisena ongelmana on suuret ja varsin nopealla aikajänteellä realisoituvat rekrytointitilanteet (mm. Lounais-Suomi, Äänekoski, Hanhikivi), joihin on vaikea nopeasti vastata. Uudet lisääntyvät työpaikat (myyntiedustajat, puhelinmyyjät, jne.) ovat usein ainakin osin provisioperusteisia, eivätkä näin houkuta työnhakijoita. Asiakasmäärät sekä yritys- että henkilöasiakkaiden palveluissa ovat suuret, jolloin yksilöllisten ja räätälöityjen palvelujen tarjonta jää liian vähäiseksi. Tutkimustulosten mukaan (mm. OECD) kuitenkin henkilökohtainen, face to face – palvelu on useissa tapauksissa tehokkainta ja tuloksellisinta.

Työnantajahaastattelujen mukaan hieman yli 40 prosenttia avoimista paikoista tulee TE-toimistojen välitettäväksi. Paljon työpaikkoja on vain organisaation/toimipaikan sisäisessä haussa tai paikoista tiedotetaan entisille työntekijöille tai toimipaikasta aikaisemmin työtä hakeneille. Yksityisten työnvälitysliikkeiden tämän hetkinen markkinaosuus on alle 10 prosenttia, mutta kasvussa. Rekrytointikanavana kasvussa on myös työnantajien omat nettisivut ja internetissä toimivat työvoiman välityspalvelut.

Työtarjoukset työpaikkoihin

Kuukausittain on tehty noin 50 000 työtarjousta avoinna olleisiin työpaikkoihin. Kutakin kuukauden aikana avoinna ollutta työpaikkaa kohden on tehty noin 0,5 työtarjousta. Vuoden 2017 alusta työtarjousten määrä on ollut pienessä kasvussa.

Työpaikkojen rakenne

Suurin osa TE-palveluihin ilmoitetuista työpaikoista on ollut tyypiltään palkkatyötä; työpaikkojen tyyppien osuuksissa ei ole tapahtunut suurta muutosta viimeisien vuosien aikana. Lähes puolet paikoista on ollut työn kestoltaan vähintään vuoden kestoisia; yli vuoden kestoisten paikkojen osuus on hienoisessa nousussa ja enintään kuukauden pituisten paikkojen osuus on pienessä laskussa. Lähes 2/3 paikoista on rekisteröity kokopäivätyöksi ja noin 8 prosenttia osa-aikatyöksi; kokopäivätyön osuus avoimissa paikoissa hienoisessa nousussa ja osa-aikatyön laskussa.

Keskeiset kehittämishankkeet

Uuden työn ja yrittäjyyden pilotti

On kuitenkin ilmeistä, että uudet tavat tehdä töitä ovat yleistyneet vakituisten ja koko/osa-aikaisten työsuhteiden rinnalla. Perinteisen palkkatyön ja yrittäjyyden rinnalla pää- tai sivutoimisesti laskutuspalvelujen ja digitaalisten alustojen kautta työskentelevien itsensätyöllistäjien määrä on kasvanut ja kasvamassa. Muuttuvien työmarkkinoiden sekä TE-palvelujen ja tulevien kasvupalvelujen näkökulmasta on tärkeää tukea monipuolisesti työn tekemisen ja rekrytoinnin uusia muotoja.

TEM on käynnistänyt toukokuussa 2017 yhdessä KEHA-keskuksen kanssa Uuden työn ja yrittäjyyden -pilotin, joka toteutetaan rakenteilla olevassa työmarkkinatori.fi-palvelussa. Pilotin tavoitteena on koota yhteen digitaalisten alustojen ja laskutuspalvelujen kautta tarjottavia uudenlaisia, lyhytaikaisia työ- ja yrittäjyystilaisuuksia ja tiedottaa niistä työnhakijoille. Projekti on osa TE-palvelujen digitalisaatio-hanketta ja se tukee työmarkkinatorin rakentamista. Pilotissa syvennetään myös TE-toimistojen asiantuntijoiden ymmärtämystä ja osaamista tulevaisuuden työelämän vaatimuksista sekä itsensätyöllistämisestä osana asiakkaiden urapolkuja. Tässä vaiheessa pilotissa on mukana 13 palveluntarjoajaa. Tavoitteena on saada pilottiin selvästi nykyistä enemmän asiakkaita ja palveluntarjoajia. Kevään budjettiriihen päätöksen mukaisesti nuoria työnhakijoita tulee ohjata tehostetusti Uuden työn ja yrittäjyyden – pilottiin.

Sähköiset palvelut

Palveluja rakennetaan yhä enemmän digitaalisuuden varaan. Osa ihmisistä (arviolta n. 10 %) on ”digilukutaidottomia”, jotka eivät pysty käyttämään omatoimisesti sähköisiä palveluja. Nämä asiakkaat tarvitsevat tukea työnhaussaan ja digitaalisten palvelujen käytössä. Enemmistö kuitenkin hyötyy digitaalisista palveluista.

TE-toimistojen henkilöstöasiakkaan palveluprosessin uudistettiin 1.7.2017. Uudistuksen taustalla on digitaalisaation vauhdittaminen ja asiakkaan oman roolin vahvistaminen. Uudistuksesta on saatu paljon palautetta asiakkailta. Asiakaspalautteissa korostetaan viestinnän selkokielisyyttä ja digitaalisten järjestelmien helppokäyttöisyyttä.

Uudistuksessa lisättiin asiakkaan omaa roolia työnhaussa, palvelutarpeen arvioinnissa ja työllisyyssuunnitelman tekemisessä. Näin asiakkaalle voidaan tarjota entistä nopeammin hänelle sopivaa työtä, palvelua ja koulutusta. Samalla TE-toimistojen resursseja vapautuu eniten ohjausta tarvitsevien asiakkaiden palvelemiseen. Digitalisointi lisää palvelun tasalaatuisuutta; asiakkaan palvelutarve arvioidaan samoin kriteerein alueesta ja asiantuntijasta riippumatta.

Kolmen kuukauden välein toteutettavissa haastatteluissa arvioidaan kunkin työnhakijan palvelutarpeet ja tarjotaan tukea työnhakuun. Kyselyjen ja asiakaspalautteiden mukaan työttömät ovat olleet tyytyväisiä entistä tiiviimpään yhteydenpitoon.

Asiakkailta saatua palautetta hyödynnetään myös uusien järjestelmien luomisessa. Yritys- ja työvoimapalvelut uudistuvat maakuntauudistuksen myötä. Uudet kasvupalvelut tulevat perustumaan digitaalisiin palvelualustoihin. Työnvälityksen asiakkaat ja palvelutuottajat kohtaavat jatkossa digitaalisella Työmarkkinatorilla, joka on kaikille avoin. Asiakkaat löytävät Työmarkkinatorin avulla laajasti erilaista tietoa sekä julkisia ja yksityisiä palveluja. Työmarkkinatori otetaan vaiheittain käyttöön vuoteen 2020 mennessä.

Työnvälitys ja kasvupalvelut

Tulevissa kasvupalveluissa yksityisten palvelumarkkinoiden ja työnvälitystoimijoiden rooli tulee olemaan keskeinen. Palvelujen tuottaminen siirtyy yksityisille palveluntuottajille. Markkinalähtöisyys on kasvupalvelu-uudistuksen vaikuttavuuden ja julkisen talouden säästöjen yksi tärkeimpiä ajureita. TEM on käynnistänyt useita työnvälityksen ostopalvelupilotteja, joilla tuetaan palvelumarkkinoiden syntymistä ja uutta palveluliiketoimintaa. Tarkoituksena on jatkaa vuosina 2018–2019 erityisesti sellaista kokeilutoimintaa, jolla simuloidaan mahdollisimman hyvin kasvupalvelujen kokonaisuutta ja rakenteita.

Positiivinen rakennemuutos

Positiivisen rakennemuutoksen aktiiviseksi tukemiseksi toteutetaan useita toimenpiteitä selvityshenkilöiden Jokinen ja Aho ehdotusten mukaisesti. Työllisyysmäärärahoja kohdennetaan joustavasti kasvualojen työvoimakoulutukseen ja valmennukseen. Verkostoyhteistyötä TE-hallinnon, kuntien, yritysten ja alueiden välillä lisätään ammatillisen ja alueellisen liikkuvuuden edistämiseksi, palveluiden tehostamiseksi ja työpaikkojenvaltakunnalliseksi markkinoimiseksi. Toimittaja- ja alihankintaverkostoja hyödynnetään osana osaamisen hankintaprosessia

Erityisesti Lounais-Suomessa elinkeinoelämän kasvu ja työllisyysnäkymät ovat poikkeuksellisen hyvät, koska laivanrakennuksen ja muun teknologiateollisuuden tilauskannat ovat kasvaneet jyrkästi. Varsinais-Suomen ELY-keskus on arvioinut, että työpaikkoja voi syntyä jopa 30 000 seuraavan viiden vuoden aikana. Tuotannon kasvu ja sen vaatima työvoiman lisätarve on niin suuri, että tarvitaan erillistoimia ja -rahoitusta.

Työ- ja elinkeinoministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan ja seuraamaan valtion ja Lounais-Suomen välistä sopimusta kasvun mahdollisuuksien hyödyntämisestä (ns. siltasopimus). Työryhmän tehtävänä on seurata ja ennakoida Lounais-Suomen kehitystä ja toimenpiteiden vaikutusta, valmistella vuoden 2017 loppuun mennessä valtion ja Lounais-Suomen välinen sopimus merkittävimpien kasvun esteiden ratkaisemiseksi, suunnitella, yhteen sovittaa ja seurata eri hallinnonalojen sekä alueen suunnitelmia ja toimenpiteitä, seurata sopimuksen toteutumista ja päivittää sitä tarvittaessa, raportoida säännöllisesti kilpailukykyaliministerityöryhmälle sekä tehdä esityksiä määrärahojen suuntaamisesta

Lupaavia näkymiä on Lounais-Suomen lisäksi monessa muussakin maakunnassa ja toimialalla, ja avoimien työpaikkojen ja työttömien työnhakijoiden kohtaanto-ongelma vaatii ratkaisuja kasvun realisoimiseksi. Kehittämällä Lounais-Suomen tarpeisiin soveltuva uusi toimintamalli, voidaan sitä käyttää myös muun Suomen kasvun ja kilpailukyvyn kirittämiseen.

Työvoimakoulutuksen kehittäminen

TEM ja OKM kehittävät työvoimakoulutusta osana kasvun agendaa ja toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformia. Toisen asteen reformin yhteydessä kaikki tutkintoon johtava ammatillinen työvoimakoulutus ja osa ei-tutkintoon johtavasta työvoimakoulutuksesta siirtyy 1.1.2018 lukien OKM:n valtionosuusjärjestelmän piiriin. TEM osallistuu VOS-työvoimakoulutuksen järjestämislupien sekä opiskelijavuosikiintiöiden valmisteluun. Koulutustarjontaa suunnataan ennakointityön perusteella työvoimaa kysyville ja kasvualoille siten kuin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja VOS-työvoimakoulutuksen järjestämisluvan saaneiden koulutuksen järjestäjien kesken sovitaan. TE-hallinto ohjaa ja valitsee opiskelijat koulutuksiin yhteistyössä koulutuksen järjestäjien kanssa. VOS-työvoimakoulutukseen kohdennetaan v. 2018 yhteensä 5500 opiskelijavuotta ja n. 54 M€ (sisältää puolet hallituksen budjettivalmistelun yhteydessä päättämästä 1000 opiskelijavuoden lisäyksestä nuorten ja kasvualojen koulutukseen). Tämän lisäksi siirtymävaiheessa TE-hallinnon hankkimia työvoimakoulutuksia jatkuu vuosille 2018 ja 2019 yhteensä arviolta 35 M€:n arvosta.

Reformin rinnalla kasvupalvelu-uudistuksen yhteydessä TEM kehittää omaan hankintajärjestelmäänsä jäävää ei-tutkintotavoitteista ammatillisia valmiuksia antavaa työvoimakoulutusta (eli tulevaa kasvupalvelukoulutusta) entistäkin vahvemmin työmarkkinoiden ja elinkeinoelämän tarpeisiin vastaavaksi. Kasvupalvelukoulutuksena voidaan toteuttaa ammatillista osaamista ja valmiuksia lisäävää (antavaa) koulutusta, yrittäjyyskoulutusta ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain (/) 17 §:ssä tarkoitettua kotoutumiskoulutusta.

TEM:n osaamispalveluilla edistetään osaavan työvoiman saatavuutta, uuden yritystoiminnan syntymistä ja yritystoiminnan kasvua ja kansainvälistymistä sekä parannetaan henkilöasiakkaiden osaamista, mahdollisuuksia saada työtä tai säilyttää työpaikka tai/ja heidän valmiuksiaan toimia yrittäjänä.

Alueellinen liikkuvuus

Hallitus linjasi puoliväliriihessä, että työttömien alueellista liikkuvuutta ja pendelöintiä tuetaan entistä aktiivisemmin. Liikkuvuuteen rohkaisu ja sen tukeminen ovat välttämättömiä työpaikkojen ja työvoiman kohtaanto-ongelmaan sekä akuutteihin positiivisiin rakennemuutostilanteisiin vastaamisessa.

Keskeisenä keinona liikkuvuuden ja pendelöinnin tukemisessa TE-toimistoissa ovat työnhakijoiden haastattelut sekä työtarjoukset, joita tehdään jatkossa entistä laajemmalle alueelle. Työtarjousten ohella viestinnän ja markkinoinnin rooli oli tärkeä, jotta työnhakijat saadaan kiinnostumaan myös kauempana olevista työpaikoista. Työttömille tarjotaan kohdennettua ja tehostettua viestintää liikkuvuuden taloudellisista tukimuodoista. Viestintätoimia suunnitellaan ja toteutetaan myös koordinoidusti koko maata koskien yhteistyössä KEHA-keskuksen kanssa.

Liikkuvuuden edistämiseksi on valmistelu hallituksen esitys, jonka mukaisesti liikkuvuusavustuksen soveltamisalaa laajennettaisiin myös osa-aikatyöhön ja rekrytointikoulutukseen. Myös perheellisten työnhakijoiden kynnystä vastaanottaa työtä kauempaa asuinpaikasta tai muuttaa työn takia toiselle paikkakunnalle madallettaisiin maksamalla liikkuvuusavustusta lapsikorotuksella korotettuna. Samoin pidempiä työmatkoja ja muuttamista työhön toiselle paikkakunnalle tuettaisiin.

Matkailualan hanke

Hallituksen puolivälitarkastelussa keväällä 2017 sovittiin osana Matkailu 4.0 toimenpidekokonaisuutta, että matkailualan kohtaantohaasteeseen vastaamiseksi valmistellaan toimenpideohjelma vuoden loppuun mennessä. Valmistelun vastuutahoina ovat TEM:n työllisyys- ja yrittäjyysosasto ja yritys- ja alueosasto. Ohjelma käynnistyy vuoden 2018 alussa ja jatkuu sovitun ajan.

Matkailun kohtaannon toimenpideohjelman keskeisenä tavoitteena on edistää osaavan matkailutyövoiman saantia oikeaan aikaan oikeassa paikassa. Kasvun myötä osaavan työvoiman saanti nousee menestyksen kulmakiveksi. Matkailuyritysten menestymiseen tarvitaan osaavaa työvoimaa muillakin kuin matkailutoimialoilla. Osaamisen vahvistuminen kaikilla toimijatasoilla ja -tahoilla sekä siitä seuraava alan ammattimaistuminen on Suomen matkailun kehittymisen yksi keskeinen edellytys.

TalentBoost –hanke

Pääministeri Sipilän hallitus päätti puoliväliriihessä 2017 käynnistää Talent Boost – Kasvua kansainvälisistä osaajista – toimenpideohjelman. Ohjelma laajentaa sitä edeltäneen TEM:n Kasvua kansainvälisistä osaajista – ohjelman valtioneuvoston yhteiseksi toimenpideohjelmaksi, joka mahdollistaa poikkihallinnollisen yhteistyön ja kv.osaamisen hyödyntämisen kokonaisvaltaisesti. Ohjelman yleisenä tavoitteena on vahvistaa yritysten kasvua ja kansainvälistymistä yhteen sovittamalla elinkeino-, innovaatio-, työllisyys-, koulutus- ja maahanmuuttopolitiikka kasvua tukevaksi kokonaisuudeksi.

Tulevaisuuden näkymät

Työ- ja elinkeinotoimistoissa on elo - syyskuun aikana tehty arvio noin 200 ammatin kysynnän ja tarjonnan suhteista lähitulevaisuudessa. Ammattien työmarkkinatilanne on määritelty seuraaviin luokkiin: paljon pulaa hakijoista, pulaa hakijoista, tasapaino, liikaa hakijoista, paljon liikaa hakijoita.

Ammattibarometrissä niiden ammattien lista, joissa on pulaa työvoimasta, on ollut jälleen kasvussa. Valtakunnantasolla työvoimapula-ammateiksi määriteltiin elo - syyskuussa 32 ammattia. Keväällä 2017 tehdyssä arvioinnissa näitä työvoimapula-ammatteja oli 24. Vuosi sitten syksyllä 2016 työvoimapula-ammateiksi määriteltiin 15 ammattia. Työvoimapula ei ole kuitenkaan missään ammatissa erityisen suurta, kun tilannetta tarkastellaan koko maan tasolla. Yksikään ammatti ei ole määritelty sellaiseksi, että siinä olisi suurta pulaa työvoimasta. Muutama vuosi sitten lääkäreistä ja myyntiedustajista oli suurta pulaa koko maan tasollakin.

Terveys- ja sosiaalialalla on edelleen paljon ammatteja, joissa on työvoimapulaa. Pula-ammattien kärjessä on nykyisin myös paljon rakennusalan ammatteja. Rakennusalalle on kaivattu erityisesti suunnittelu- ja työnjohtotason henkilöstöä, mutta nyt pulaa alkaa olla myös muista rakennustyöntekijöistä. Uutena ammattina pula-ammattien kärkipäähän on noussut hitsaajat ja kaasuleikkaajat. Ylitarjontaa työvoimasta on edelleen usealla alalla. Tarkasteluun kuuluneista, vähän yli 200 ammatista, arvioitiin elo - syyskuussa 42 sellaiseksi, että niissä on työvoiman ylitarjontaa. Vuotta aikaisemmin tehdyssä arvioinnissa ylitarjonta-ammatteja oli noin 60. Ylitarjontaa työvoimasta on erityisesti yleissihteerin ammatissa. Uusina ammatteina ylitarjonnan top 15 -listalle ovat nousseet sisustussuunnittelijat. Muuten ylitarjonta-ammattien top 15 -listalla muutokset ovat olleet pieniä. Seuraavalla sivulla olevassa taulukossa on top 15 -listat pula- ja ylitarjonta-ammateista.

Taulukko 2: Ammatit, joissa on elo - syyskuun 2017 arvioinnin mukaan yleisimmin pulaa työvoimasta ja joissa on työvoiman ylitarjontaa

TOP 15 PULAA TYÖVOIMASTA	TOP 15 YLITARJONTAA TYÖVOIMASTA
Ylilääkärit ja erikoislääkärit	Yleissihteerit
Rakennusalan työnjohtajat	Johdon sihteerit ja osastosihteerit
Puhelin- ja asiakaspalvelukeskusten myyjät	Vaatturit, pukuompelijat, turkkurit, hatuntekijät
Rakennusinsinöörit	Toimittajat
Sosiaalityön erityisasiantuntijat	Graafiset ja multimediasuunnittelijat
Puheterapeutit	Huonekalupuusepät
Yleislääkärit	Tieto- ja viestintäteknologian asentajat
Hammaslääkärit	Valokuvaajat
Myyntiedustajat	*Sisustussuunnittelijat*
Hitsaajat ja kaasuleikkaajat	Painajat
Sairaanhoitajat ja terveydenhoitajat	Myyjät
Toimisto- ja laitossiivoojat	Elektr.- ja autom. laitteiden asentajat
Betonirakentajat ja raudoittajat	Yhteiskunta- ja kulttuuritutkijat
Muut rakennustyöntekijät	Painopinnan valmistajat
Lastentarhanopettajat	Tuote- ja vaatesuunnittelijat

Paljon pulaa hakijoista
Pulaa hakijoista
Tasapaino
Liikaa hakijoita
Paljon liikaa hakijoita

Kusivoituna ovat listalle nousseet ammatit

Työvoiman kysyntä- ja tarjontatilanne eri ammattien osalla vaihtelee eri puolilla Suomea. Eniten työvoimapula-ammatteja 200:sta arvoidusta ammatista oli Uudellamaalla (58) ja Varsinais-Suomessa (57). Pienimmät pula-ammattien listat olivat Etelä-Savossa (8) ja Satakunnassa (18). Eri ammattien ylitarjonta on laajinta Keski-Suomessa ja Pirkanmaalla. Keski-Suomessa arvioidusta 200 ammatista 85 määriteltiin ylitarjonta-ammatiksi. Näistä ylitarjonta-ammatista 25 oli vielä ammatteja, joissa oli paljon liikaa hakijoita. Pirkanmaalla ylitarjonta-ammatteja oli 62.
Useissa ammateissa arvioitu työmarkkinatilanne vaihtelee selvästi alueittain. Seuraavalla sivulla olevassa kuvassa 3 on esimerkkinä rakennussähköasentajien ja kuorma-autonkuljettajien lähiajan työmarkkinanäkymät ELY -alueittain.

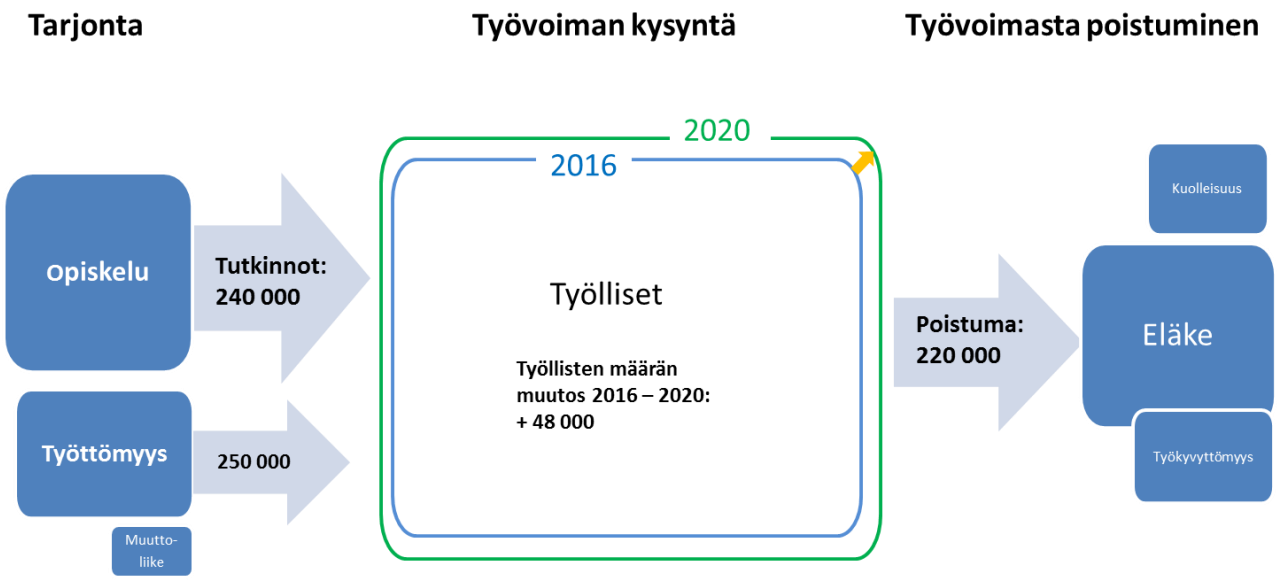
Ammattien työmarkkinatilanne vuonna 2020: ForeAmmatti

Pidemmän ajan kehityskulun arvioinnissa on otettava huomioon mm. eri alojen työvoiman kysynnän muutos, alalle koulutuksen tms. kautta tulevien määrät ja alalta poistuvien määrät.
TEM on hankkinut käyttöönsä ForeAmmatti -tietokannan, joka pitää sisällään seuraavat ennusteaineistot:

- ammatissa työskentelevien määrän muutos (lähde ETLA)
- ammatista eläkkeelle siirtyvien ennuste
- ammatillisen liikkuvuuden ennuste
- Suomen koulujärjestelmästä valmistuvat ammateittain
- työttömien työvoimatarjonta
- alueelliseen liikkuvuuteen ja maahanmuuttoon liittyvä työvoimatarjonta.

Näistä työvoiman kysyntää ja tarjontaan liittyvistä aineistoista saadaan muodostettua arvio ammattien työmarkkinanäkymistä muutama vuosi eteenpäin.

Kuva: Ennustettuja työmarkkinoilla tapahtuvia muutoksia vuodesta 2016 vuoteen 2020

ForeAmmatin mukaan lähitulevaisuudessa, eli 3 – 4 vuotta tästä eteenpäin, yleinen työllisyystilanne on edelleen heikko. Uutta työvoimaa tulee tarkasteluaikana työmarkkinoille enemmän kuin työvoimasta poistuu väkeä. Työllisten määrän ennustetaan kasvavan.
Alojen välillä on kuitenkin eroja. Työllistilanteen uskotaan edelleen olevan hyvä useissa sosiaali- ja terveysalan ammateissa. Työllisyyden arvellaan myös muuttuvan paremmaksi teollisuuden, rakennusalan ja palvelualan ammateissa. Näiden ammattialojen osalla näkymät ovat erityisen hyvät johtotason tehtävissä. Heikot näkymät ovat mm. mainonnan- ja markkinoinnin erikoisasiantuntijoiden, tarjoilijoiden sekä joidenkin perinteisen metalliteollisuuden ammateissa. Liitteessä 1 on ammatteja,

joissa arvioidaan olevan erittäin hyvät työllistymisnäkymät lähitulevaisuudessa, liitteessä 2 on hyvien työllistymisnäkymien ammatteja ja liitteessä 3 on ammatteja, joihin ForeAmmatti ennustaa erittäin heikkoja työllistymisnäkymiä.

Vuoden 2018 talousarvioesityksen määrärahat

Yleistä

Vuoden 2018 talousarvioesityksessä työllisyysmäärärahat ovat 327,05 milj. euroa, mikä on 96,7 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2017 varsinaisessa talousarviossa. Vähennys johtuu lähinnä pääluokkien välisistä siirroista. Merkittävin muutos määrärahoissa on 59 milj. euron siirto OKM:n hallinnonalalle tutkintotavoitteisen työvoimakoulutuksen hankkimiseen. Momentille on myös lisätty 25 milj. euroa aktiivimallin käyttöönottoon. Lisäksi momentilta on vähennetty kertaluonteisesti määrärahoja 31,4 milj. euroa kohdennettavaksi uudelleen budjettiriihessä päätettyyn nuorten työllisyyspakettiin. Edellä mainitusta summasta 15 milj. euroa kohdennetaan momentille 32.30.51 tulosperusteisten ostopalveluiden hankintaan, työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenomäärärahoihin momentille 32.30.01 kohdennetaan 3 milj. euroa sekä 9,4 miljoonaa euroa opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle ja 4 miljoonaa euroa sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle. Työnhaun aktivoimiseksi ja tueksi nykyistä useammalle työttömälle työnhakijalle tullaan järjestämään työnhakuvalmennusta.

Ensi vuodelle ennustetaan 8,1 %:n työttömyysastetta (vuonna 2017 8,8 %). Vuoden 2018 talousarvioesityksen mukaisilla määrärahoilla arvioidaan saavutettavan noin 27 prosentin aktivointiaste vuonna 2018, mikäli työttömyysaste olisi 8,1 % ja muilta momenteilta rahoitettavissa palveluissa olisi keskimäärin runsaat 80 000 henkilöä. Aktivointiaste nousee arviolta 1 %-yksikköä tästä vuodesta.

Vuosina 2017–2018 on käynnissä kokeilu, jossa palkkatuettua työtä ja työttömien starttirahaa rahoitetaan sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan työttömyysetuusmomenteilta **peruspäivärahaa** vastaavaan määrään asti. Tästä syystä tulisikin vuoden 2018 talousesitystä analysoitaessa huomioida myös tämä työttömyysetuusmomentilta rahoitettava osuus, että luvut olisivat vertailukelpoisia. Vaikka työllisyysmäärärahojen kehys on ollut laskeva, tätä on kompensoinut se, että palkkatukia ja starttirahaa on rahoitettu osittain työttömyysetuusmäärärahalla. Kokonaisuudessaan vuonna 2017 ja 2018 työllisyyteen käytössä olevat määrärahat ovat kasvaneet.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)	**2018**	**2017**	**2016**
TEM mom 33.20.51			
Kokeilut, valmennukset ja arvioinnit	30 210 000	37 379 000	40 000 000
Työvoimakoulutuksen hankinta	177 840 000	246 421 000	215 980 000
Starttiraha	9 260 000	13 550 000	27 000 000
Palkkatuettu työ	67 800 000	95 100 000	240 830 000
Työllisyyspoliittinen avustus	10 000 000	10 500 000	12 637 000
Yritystoiminnan kehittämispalvelujen hankinta	10 000 000	10 000 000	10 000 000
Nuorten palvelut, tulosperusteiset hankinnat	16 300 000	6 300 000	7 800 000
Muut	2 640 000	2 950 000	3 212 000
Kaikki yhteensä	**327 050 000**	**422 200 000**	**552 459 000**
STM			
Palkkatuettu työ ja starttiraha	270 600 000	256 700 000	
YHTEENSÄ TEM JA STM MÄÄRÄRAHAT	**597 650 000**	**678 900 000**	**552 459 000**

Tutkintoon johtava työvoimakoulutus

Työ- ja elinkeinoministeriön momentilta (32.30.51 Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut, siirtomääräraha 2v) siirretään OKM:n momentille (29.20.30 Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen, arviomääräraha) 59 milj. euroa vuoden 2018 talousarviossa. Siirto perustuu toisen asteen reformissa sovittuun työnjakoon, jonka mukaan OKM:n rahoittamaksi siirtyy asteittain vuosien 2018 – 2019 aikana kaikki työvoimakoulutuksena toteutettava tutkintoon tai sen osaan johtava ammatillinen koulutus, korkeakoulututkintoon johtava koulutus ja aikuisten perusopetus sekä maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidottomien koulutus. Vuonna 2019 siirron suuruus on 89 milj. euroa verrattuna kuluvan vuoden talousarvioon ja 90 milj. vuonna 2020. Siirron porrastaminen johtuu työ- ja elinkeinoministeriön työllisyysmäärärahoista rahoitettavista ennen siirtoa tehtyjen päätösten hännistä.

Lisäksi talousarvioesitykseen sisältyy 9,4 milj. euron siirto työllisyysmäärärahoista OKM:n pääluokkaan (mom. 29.20.30). Tällä määrärahalla OKM lisää tuhat uutta opiskelijavuotta erityisesti nuorille työttömille ja työttömyysuhan alaisille suunnattuun ammatilliseen koulutukseen. OKM:lle siirtyneen tutkintoon tai sen osaan johtavan työvoimakoulutuksen suuntaaminen tehdään yhteistyössä TEM:n ja OKM:n kanssa.

Aktiivimalli

Hallitus esittää otettavaksi käyttöön niin sanotun työttömyysturvan aktiivimallin (HE 124/2017). Mallin valmisteluvastuu kuuluu sosiaali- ja terveysministeriölle. Mallissa lyhennettäisiin työttömyyden alussa asetettavaa työttömyysetuuden omavastuuaikaa seitsemästä päivästä viiteen. Työttömyyden pitkittyessä etuuden taso alenisi, ellei henkilö osallistu työllistymistä edistäviin palveluihin tai ole työssä. Mallin tavoitteena on lisätä työllisyyttä ja malli vahvistaa aiempaa enemmän työttömyysturvan vastikkeellisuutta työttömyyden pitkittyessä.

Vaikka työtön työnhakija pystyy omalla toiminnallaan vaikuttamaan etuutensa tasoon, työttömyysetuuden saajalta edellytettävä aktiivisuus esitetyssä aktiivimallissa on osin riippuvainen julkisten työvoimapalveluiden tarjonnasta. Tästä syystä vuoden 2017 ensimmäisessä lisätalousarviossa on varauduttu 10 milj. euron lisämäärärahalla julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin (mom. 32.30.51) aktiivimallin käyttöönottoon. Lisäksi vuoden 2018 talousarvioon on lisätty 25 milj. euroa edellä mainitulle momentille samaan käyttötarkoitukseen. Työllistymistä edistäviä palvelujen on oltava tarkoituksenmukainen henkilön työllisyyden edistämiseksi, eikä palvelun järjestämisen perusteena ole työttömyysetuusoikeuden säilyttäminen. Määrärahojen lisäys ei takaa palveluita kaikille työttömyysetuuden saajille, mutta edistää mahdollisuuksia tarkoituksenmukaisiin palveluihin pääsemiseksi nykyiseen tilanteeseen verrattuna.

Nuorille kohdennetut tulosperustaiset hankinnat

Momentin 32.30.51 sisällä on tarkoitus lisätä resursointia tulosperustaisiin hankintoihin, jotka kohdentuvat alle 30-vuotiaisiin nuoriin työnhakijoihin valtakunnallisesti. Tulosperustaisella hankinnalla viitataan nuorten ohjaamiseen TE-toimistoista esimerkiksi yksityisten palvelutuottajien tuottamaan palveluun. Palveluntuottajalle maksetaan tuloksesta eli nuorten etenemisestä koulutukseen tai työhön. Hankintojen toteuttamisessa hyödynnetään järjestelmällisesti TE-toimistojen määräaikaishaastatteluita. Eri ryhmille, kuten kouluttamattomille, työmarkkinoiden ulkopuolisille ja koulutetuille nuorille luodaan omat yksilölliset palvelut. Tulosperustaisen hankinnan tavoite asetetaan 10 000 alle 30-vuotiaaseen nuoreen, jolloin kustannusarvio on 15 milj. euroa. Kyseiseen kohderyhmään kuuluu tällä hetkellä noin 82 000 nuorta.

Psykososiaalisen tuen palvelupaketti

Uudenlaisena osana palveluiden palvelumuotoilun kokonaisuutta rakennetaan psykososiaalisen tuen palvelupaketti, yhteensä 3 milj. euroa. Määrärahan kohdentuminen jakautuu mallin rakentamiseen (0,5 milj. euroa) sekä toiminnan vakiinnuttamiseen pysyväksi osaksi kaikkien Ohjaamoiden palvelukokonaisuutta (2,5 milj. euroa). Lisäys on budjetoitu kertaluonteisesti TE-toimistojen toimin-

tamenomäärärahoihin (mom. 32.30.01 Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot, siirtomääräraha 2v).

Psykososiaalisen tuen palvelupaketti muotoillaan määräaikaishaastattelujen vaikuttavuuden sekä palkkatuen käytön tukemiseksi, jotta nuoren työ- ja toimintakyvyn ongelmia ja työllistymisen esteitä voidaan torjua mahdollisimman varhain. Malli rakennetaan osaksi erityisesti Ohjaamojen palvelukokonaisuutta, mutta sitä voidaan hyödyntää kaikissa nuorten palveluissa. Kun asiantuntija tunnistaa tarpeen psykososiaaliselle tuelle, on käytössä valmis toimintamalli ja verkosto, jotta nuoren kanssa päästään välittömästi työskentelemään esimerkiksi varmistamalla hänelle työhön valmentajan palvelut. Tavoitteena on tehokkaasti ehkäistä ja torjua toiminta- ja työkyvyn alenemista ja varmistaa kaikkien pääsy koulutus- ja työllisyysuralle.

Ammatillisen kuntoutuksen kriteereiden uudistaminen

Työllisyysmäärärahoista on siirretty 4 milj. euroa STM:n hallinnonalan momentille 33.30.60 (Valtionosuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista, arviomääräraha). Kelan ammatillisen kuntoutuksen kriteereihin lisätään sairauden, vian tai vamman vaihtoehdoksi monialaisessa yhteistyössä tehty arvio nuoren olennaisesti alentuneesta toimintakyvystä. Kustannukset valtiolle ovat (kuntoutuspalvelut ja kuntoutusraha) arviolta noin 4 milj. euroa. Muutos tukee nuorten psykososiaalisen tuen ja kuntoutuksen pitkäjänteistä kehittämistä ja ehkäisee vaikeassa sosiaalisessa asemassa olevien nuorten syrjäytymistä.

Liite 1: ForeAmmatti: AMMATIT, JOISSA ON ERITTÄIN HYVÄT TYÖMARKKINANÄKYMÄT

TYÖMARKKINANÄKYMÄT	AMMATTI	AMMATTIRYHMÄ	TYÖLLISET 2020
Erittäin hyvä	Teollisuuden tuotantojohtajat	1 Johtajat	11 496
Erittäin hyvä	Pelto- ja avomaaviljelijät	6 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	10 385
Erittäin hyvä	Rakennustoiminnan tuotantojohtajat	1 Johtajat	9 963
Erittäin hyvä	Ylihoitajat ja osastonhoitajat	2 Erityisasiantuntijat	6 189
Erittäin hyvä	Muualla luokittelemattomat asiakaspalvelutyöntekijät	4 Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	4 549
Erittäin hyvä	Muut yhteiskunnan palvelujen johtajat	1 Johtajat	4 000
Erittäin hyvä	Opetusalan johtajat	1 Johtajat	3 997
Erittäin hyvä	Verovalmistelijat ja -tarkastajat	3 Asiantuntijat	3 720
Erittäin hyvä	Lastenhoidon johtajat	1 Johtajat	2 639
Erittäin hyvä	Sosiaalihuollon johtajat	1 Johtajat	2 376
Erittäin hyvä	Linja-asentajat ja -korjaajat	7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	1 990
Erittäin hyvä	Maa- ja metsätalouden johtajat	1 Johtajat	1 829
Erittäin hyvä	Julkishallinnon ylimmät virkamiehet	1 Johtajat	1 802
Erittäin hyvä	Terveydenhuollon johtajat	1 Johtajat	1 264
Erittäin hyvä	Maanviljelyn avustavat työntekijät	9 Muut työntekijät	794
Erittäin hyvä	Muut tekstiili-, turkis- ja nahkatuoteteoll. prosessityönt.	8 Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	635
Erittäin hyvä	Vanhustenhuollon johtajat	1 Johtajat	507
Erittäin hyvä	Kaivostoiminnan tuotantojohtajat	1 Johtajat	165
Erittäin hyvä	Riistanhoitajat ja metsästäjät	6 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	83

LIITE 2 ForeAmmatti: AMMATIT, JOISSA ON HYVÄT TYÖMARKKINANÄKYMÄT

TYÖMARKKINANÄKYMÄT	AMMATTI	AMMATTIRYHMÄ	TYÖLLISET 2020
Hyvä	Toimisto- ja laitossiivoojat ym.	9 Muut työntekijät	78 825
Hyvä	Sovellussuunnittelijat	2 Erityisasiantuntijat	21 557
Hyvä	Postinkantajat ja -lajittelijat	4 Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	18 910
Hyvä	Henkilö-, taksi- ja pakettiautonkuljettajat	8 Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	18 685
Hyvä	Yhdistetyn maanviljelyn ja eläintenkasvatuksen harjoittaja	6 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	17 608
Hyvä	Hallinnon ja elinkeinojen kehittämisen erityisasiantuntijat	2 Erityisasiantuntijat	15 644
Hyvä	Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opettajat	2 Erityisasiantuntijat	15 170
Hyvä	Ammatillisen koulutuksen opettajat	2 Erityisasiantuntijat	15 042
Hyvä	Ylilääkärit ja erikoislääkärit	2 Erityisasiantuntijat	13 748
Hyvä	Maa- ja vesirakentamisen erityisasiantuntijat	2 Erityisasiantuntijat	12 222
Hyvä	Linja-auton- ja raitiovaununkuljettajat	8 Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	11 911
Hyvä	Vähittäis- ja tukkukaupan johtajat	1 Johtajat	10 646
Hyvä	Johtamisen ja organisaatioiden erityisasiantuntijat	2 Erityisasiantuntijat	10 016
Hyvä	Kiinteistönvälittäjät ja isännöitsijät	3 Asiantuntijat	8 850
Hyvä	Käytön operaattorit	3 Asiantuntijat	8 347
Hyvä	Yleislääkärit	2 Erityisasiantuntijat	7 976
Hyvä	Toimistosihteerit (terveydenhuolto)	3 Asiantuntijat	7 896
Hyvä	Seurakuntatyöntekijät	3 Asiantuntijat	7 784
Hyvä	Tieto- ja viestintäteknologiajohtajat	1 Johtajat	6 509
Hyvä	Bioanalyytikot (terveydenhuolto)	3 Asiantuntijat	6 186
Hyvä	Lainopilliset avustajat ja järjestöalan asiantuntijat	3 Asiantuntijat	5 553
Hyvä	Hankinta- ja jakelujohtajat	1 Johtajat	4 942
Hyvä	Tutkimus- ja kehitysjohtajat	1 Johtajat	4 776
Hyvä	Hammaslääkärit	2 Erityisasiantuntijat	4 623
Hyvä	Talousjohtajat	1 Johtajat	4 513
Hyvä	Teollisen valmistuksen ja tuotantotekniikan erityisasiantu	2 Erityisasiantuntijat	4 425
Hyvä	Rahoitus- ja sijoitusneuvojat	2 Erityisasiantuntijat	4 380
Hyvä	Kirjastotyöntekijät	4 Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	4 342
Hyvä	Rahoitus- ja vakuutuspalvelujen johtajat	1 Johtajat	3 575
Hyvä	Pesulatyöntekijät	8 Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	3 249
Hyvä	Työnvälittäjät	3 Asiantuntijat	3 244
Hyvä	Yhdyskunta- ja liikennesuunnittelijat	2 Erityisasiantuntijat	3 073
Hyvä	Jarru-, turvalaite- ja vaihdetyöntekijät	8 Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	2 927
Hyvä	Papit ym. uskonnollisen elämän erityisasiantuntijat	2 Erityisasiantuntijat	2 768
Hyvä	Ravintolanjohtajat	1 Johtajat	2 645
Hyvä	Tuote-esittelijät	5 Palvelu- ja myyntityöntekijät	2 416
Hyvä	Muut tietokanta- ja tietoverkkojen erityisasiantuntijat	2 Erityisasiantuntijat	2 391
Hyvä	Kaupanvälittäjät	3 Asiantuntijat	2 266
Hyvä	Luokittelijat ja laaduntarkkailijat (pl. ruoat ja juomat)	7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	2 189
Hyvä	Muut palvelualojen johtajat	1 Johtajat	2 081
Hyvä	Järjestöjen johtajat	1 Johtajat	2 060
Hyvä	Mainos- ja tiedotusjohtajat	1 Johtajat	1 976
Hyvä	Höyrykoneiden ja lämmityskattiloiden hoitajat, lämmittäj	8 Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	1 889
Hyvä	Muut eläinten kasvattajat ja hoitajat	6 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	1 845
Hyvä	Henkilöstöhallinnon avustavat toimistotyöntekijät	4 Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	1 829
Hyvä	Politiikka- ja suunnittelujohtajat	1 Johtajat	1 732
Hyvä	Vanginvartijat	5 Palvelu- ja myyntityöntekijät	1 580
Hyvä	Henkilöstöjohtajat	1 Johtajat	1 533
Hyvä	Tuomioistuinlakimiehet	2 Erityisasiantuntijat	1 496
Hyvä	Kuulontutkijat ja puheterapeutit	2 Erityisasiantuntijat	1 493
Hyvä	Voimalaitosten prosessinhoitajat	3 Asiantuntijat	1 476
Hyvä	Lupavirkamiehet	3 Asiantuntijat	1 398
Hyvä	Asianajosihteerit	3 Asiantuntijat	1 267
Hyvä	Urheilu-, vapaa-aika- ja kulttuurikeskusten johtajat	1 Johtajat	1 196
Hyvä	Rikastustyöntekijät	8 Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	1 124
Hyvä	Ajo-opettajat	5 Palvelu- ja myyntityöntekijät	1 069

LIITE 3 ForeAmmatti: AMMATIT, JOISSA ON ERITTÄIN HEIKOT TYÖMARKKINANÄKYMÄT

TYÖMARKKINANÄKYMÄT	AMMATTI	AMMATTIRYHMÄ	TYÖLLISET 2020
Erittäin heikko	Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat	2 Erityisasiantuntijat	14 950
Erittäin heikko	Tarjoilijat	5 Palvelu- ja myyntityöntekijät	12 162
Erittäin heikko	Hitsaajat ja kaasuleikkaajat	7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	6 816
Erittäin heikko	Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät	6 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	5 955
Erittäin heikko	ICT-alan erityisasiantuntijat	2 Erityisasiantuntijat	5 521
Erittäin heikko	Ohutlevysepät	7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	5 017
Erittäin heikko	Rakennusmaalarit ym.	7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	4 938
Erittäin heikko	Elektroniikka- ja automaatiolaitteiden asentajat ja korjaaja	7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	4 597
Erittäin heikko	Kosmetologit ym.	5 Palvelu- ja myyntityöntekijät	3 903
Erittäin heikko	Muut ohjelmisto- ja sovelluskehittäjät	2 Erityisasiantuntijat	3 601
Erittäin heikko	Muut rakennustyöntekijät	7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	3 512
Erittäin heikko	Graafiset ja multimediasuunnittelijat	2 Erityisasiantuntijat	3 438
Erittäin heikko	Huonekalupuusepät ym.	7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	3 408
Erittäin heikko	Rakennusalan avustavat työntekijät	9 Muut työntekijät	3 023
Erittäin heikko	Eristäjät	7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	2 710
Erittäin heikko	Tietokantasuunnittelijat ja -vastaavat	2 Erityisasiantuntijat	2 415
Erittäin heikko	Konepuusepät	7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	2 399
Erittäin heikko	Painajat	7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	2 326
Erittäin heikko	Leipurit ja kondiittorit	7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	2 222
Erittäin heikko	Valokuvaajat	3 Asiantuntijat	2 125
Erittäin heikko	Hotellin vastaanottovirkailijat	4 Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	2 048
Erittäin heikko	Matkatoimistovirkailijat	4 Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	2 032
Erittäin heikko	Ilmastointi- ja jäähdytyslaiteasentajat	7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	1 991
Erittäin heikko	Ruiskumaalaajat ja -lakkaajat	7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	1 731
Erittäin heikko	Ohjaajat ja tuottajat	2 Erityisasiantuntijat	1 681
Erittäin heikko	Eläintenhoitajat ja lemmikkieläinten trimmaajat	5 Palvelu- ja myyntityöntekijät	1 509
Erittäin heikko	Tuote- ja vaatesuunnittelijat	2 Erityisasiantuntijat	1 480
Erittäin heikko	Muut taide- ja kulttuurialan asiantuntijat	3 Asiantuntijat	1 430
Erittäin heikko	Yhteiskunta- ja kulttuuritutkijat	2 Erityisasiantuntijat	1 358
Erittäin heikko	Vaatturit, pukuompelijat, turkkurit ja hatuntekijät	7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	1 320
Erittäin heikko	Näyttelijät	2 Erityisasiantuntijat	1 120
Erittäin heikko	Jälkikäsittelijät ja sitomotyöntekijät	7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	1 114
Erittäin heikko	Painopinnanvalmistajat	7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	1 083
Erittäin heikko	Web- ja multimediakehittäjät	2 Erityisasiantuntijat	1 024
Erittäin heikko	Muotin- ja keernantekijät	7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	1 006
Erittäin heikko	Betonirakentajat ja raudoittajat	7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	970
Erittäin heikko	Muurarit ym.	7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	968
Erittäin heikko	Sovellusohjelmoijat	2 Erityisasiantuntijat	946
Erittäin heikko	Kioski- ja torimyyjät	5 Palvelu- ja myyntityöntekijät	863
Erittäin heikko	Kuvataiteilijat	2 Erityisasiantuntijat	842
Erittäin heikko	Satunnaistöiden tekijät	9 Muut työntekijät	778
Erittäin heikko	Kellosepät ja muut hienomek. laitteiden tekijät ja korjaaja	7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	763
Erittäin heikko	Kaivos- ja louhostyöntekijät	8 Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	732
Erittäin heikko	Matkaoppaat	5 Palvelu- ja myyntityöntekijät	702
Erittäin heikko	Urheilijat	3 Asiantuntijat	642
Erittäin heikko	Kotiapulaiset ja -siivoojat	9 Muut työntekijät	627
Erittäin heikko	Lentokoneasentajat ja -korjaajat	7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	615
Erittäin heikko	Kivenhakkaajat ja -leikkaajat ym.	7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	544
Erittäin heikko	Baarimestarit	5 Palvelu- ja myyntityöntekijät	526
Erittäin heikko	Tanssitaiteilijat ja koreografit	2 Erityisasiantuntijat	525
Erittäin heikko	Kirjailijat ym.	2 Erityisasiantuntijat	510
Erittäin heikko	Muut taiteilijat	2 Erityisasiantuntijat	474